

SCHIEDAM **Het Vrije Volk** EXTRA

Hoofdredacteur Herman Wigbold, Kantoor: Hoogstraat 76, Schiedam. Tel. 26 87 98 of 26 52 05 Woensdag 29 april 1981

1901 - 1981

Morgen is de socialistische pers in Schiedam op de kop af tachtig jaar oud. Op 30 april 1901 verscheen het eerste nummer van De Moker, Schiedamsch Socialistisch Weekblad. Sinds die dag kent Schiedam plaatselijke journalistiek van progressieve snit. Alleen in de oorlog moest de sociaaldemocratische journalistiek het veld ruimen voor het geweld van de Nazi's.

Dat is iets om te vieren. Daarom draagt dit nummer van Schiedam Extra een speciaal karakter. We hebben geprobeerd een momentopname te maken van emancipatie nu. Want wat de dappere amateur-journalisten van de Moker al tachtig jaar terug voor ogen stond was emancipatie en bevrijding: van de arbeiders, van de vrouwen, van de jeugd.

Er is veel bereikt. Maar de strijd is lang niet voltooid. We wonen in een stad, die de eerste steken van een economische crisis voelt. Wij weten niet, of het de symptomen zijn van een voorbijgaande ziekte of de barensweeën van een nieuwe tijd.

In die onzekerheid wordt de vrijheidsaanficht voortgedragen. Tegen de wind in — Is het rafelig geworden? Oordeel zelf.

Redactie en medewerkers van Het Vrije Volk Schiedam

TON VAN DUINHOVEN OVER ZIJN VADER

'Antoon is mijn broer' - en zo kwam hij binnen

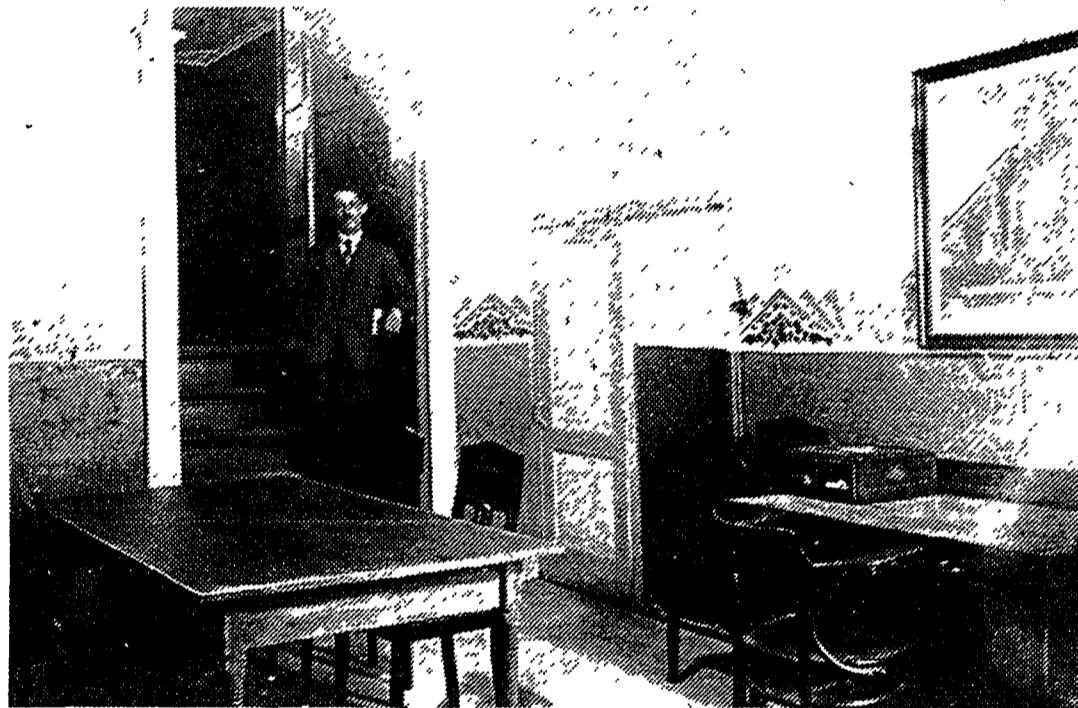
Door onze medewerker HAN VAN DER HORST

Het kost acteur Ton van Duinhoven weinig moeite herinneringen op te halen aan zijn jeugd in Schiedam. Voor het Vrije Volk onderbrak hij zijn werk aan een verkiezingsdocumentaire, die de VERA op 11 mei uitzendt, om te vertellen over zijn vader, legendarisch journalist, boekverkoper, propagandist en gemeenteraadslid. "Toontje Lef," zoals de vijand hem noemde, heeft in zijn eentje de Schiedamse rode dagbladers uit de grond gestampt. In de tuin van zijn Amsterdamse grachtenhuis vertelt Ton van Duinhoven, hoe de oude Toon hem dat allemaal laptte.

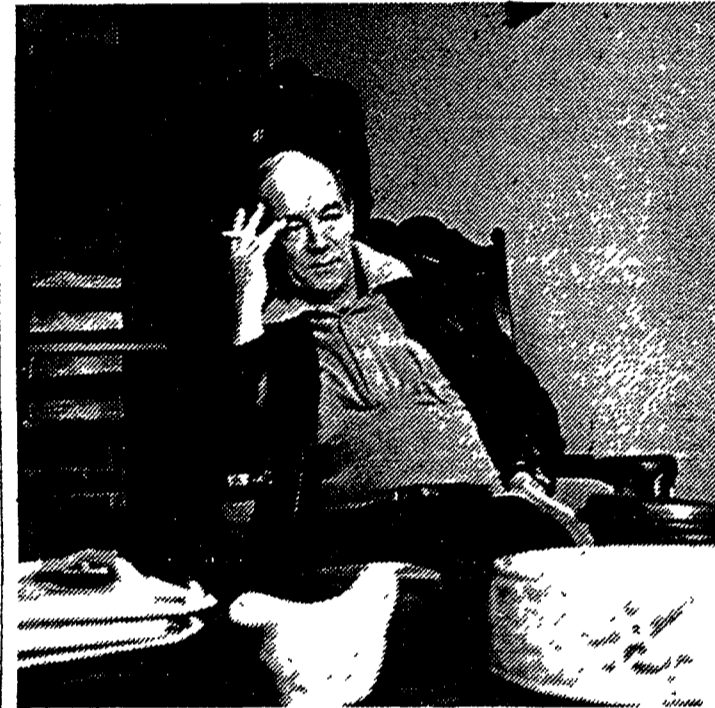
"Mijn vader is grootgebracht in een groot katholiek gezin, maar op zijn achttiende maakte hij zich van het geloof los en sloot zich aan bij de SDAP. Hij was zeer militant en schreef stukken voor het blad van de metaalarbeidersbond want hij was draaier. Mijn vader stond overal op de zwarte lijst, omdat hij steeds bezig was sociale rechten af te dwingen. Maar er was in die dagen ontzaglijk veel werk en ze hadden goeie metaaldraaiers nodig. Dan werd hem weer eens aan zo'n poort gevraagd: 'Zeg ben jij Antoon van Duinhoven?' Mijn vader zei: 'Antoon? Nee, dat is mijn broer.' En zo kwam hij altijd weer ergens binnen."

Op een keer werd hij bij de Gusto opgewacht door Y. G. van der Veen, de directeur van het Rotterdamse dagblad Voorwaarts en die vroeg hem, of hij het Schiedamse filiaal op wilde bouwen. Mijn vader zei onmiddellijk ja, maar hij was verder natuurlijk een ongeletterd iemand. Toen is hij zich als de lazerij gaan beschaven aan overhouden. Dat hij menéer van Duinhoven was. Als hij iemand citeerde, hoorde je altijd vijf of zes keer, dat die ander gezegd had "Ja, menéer van Duinhoven, nee, menéer Van Duinhoven."

Hij was wel een beetje een ijdeluit. Toen is het kantoor verplaatst naar een heel pand, dat de Voorwaarts had gekocht, Hoogstraat 178. In dat achter-

Vader Toon in het eerste grote Voorwaartspand op de Hoogstraat.

Ton van Duinhoven

De sociaaldemocraten hadden al in 1910 een bloedhekel aan de halfzachtigheid die in beschaafde kringen nog wel eens voor revolutionaire gevoelens doorgaat.

huis heb ik echt mijn jeugd doorgebracht. Het was enorm groot. In onze living konden rustig zestig mensen vergaderen. Vóór kwam later een boekhand-

del. Daar hingen prachtige leuzen. 'Hij die leest, voedt zijn geest.' en 'Mensen besef, lezen verheft.' Het was in die tijd van het Instituut voor Arbeidersontwikkeling, iets wat de socialisten tegenwoordig mooi geheel uit het vaandel geschreven hebben.

Mijn vader deed al het werk met de hulp van één bediende, Wim Spruyt. Die moet nog heel jong zijn geweest, want ik herinner me nog, dat hij in dienst moest. Dat werk betekende: het behandelen van de nieuwvoorziening, het regelen van de bezorging en de administratie, het bemannen van de boekhandel en het advertentiebedrijf. Elke dag kwamen er zestien bezorgers in een speciaal opgerichte houten keet de kranten halen. Dat vond ik altijd zeer spannend. Ik zie hun gezichten nog voor me.

Het was wezenlijke armoe. Ik moest aan de hand van mijn vader mee werkelijk Zwart Schiedam in, want op een gegeven moment werd hij ook afdelingsvoorzitter van de SDAP.

Huisbezoek

Bij de verkiezingen kwam het gehele bedrijf in full swing. Voor de deur werden buitengewoon grote schoolborden geplaatst, verlicht met booglam-

pen en er was een trapeleertje nodig om bovenin de uitslagen te kunnen schrijven. Op het kantoorje zaten een heleboel rode schoolmeesters en meestersessen als de bliksem de uitslagen bij elkaar op te tellen en van procenten te voorzien. Mijn moeder, een lieve en toegewijde vrouw, had steeds een mandje broodjes klaar.

Ik mocht daar dan als kleine jongen bij zitten en uit die tijd heb ik het besef overgehouden dat het stemgedrag in Nederland zo weinig veranderd is. Als je de christelijke en katholieke partijen los ziet van het CDA en je telt bij de SDAP, die een strakkere, ideologische meer op de arbeidersgerichte partij was, alle clubs op, die zich na de oorlog bij de PvdA hebben aangesloten, dan is er in het stemgedrag ontzettend weinig veranderd. Ondanks al die zogenaamde openheid en alle doorbraken.

Ik weet nog dat de koningin

en een keer door Schiedam kwam en dan was mijn vader niet zo dat we niet mochten kijken. Zo lullig was hij niet. Maar we moesten wel in de winkel blijven, liever niet naar buiten.

SEXFILMS HUREN
6 voor / 27.50
voor een hele week
nu ook video-films
Bel voor informatie
BALY, Dam 5a, Schiedam
Tel. 010-267126
Geopend v 10-14 u. Donr. Foopavond
Legitimatie vereist

Jonge gebruikte auto's
met Bovag-garantiebewijs
vindt u in de showrooms van
Autobedrijven
ERTAN
Beltweg 27
achter station Schiedam
Telefoon 621162-152222

radio West
Mathenesserweg 59-61 tel. 010-370419/370864

Vanaf vandaag
Dagblad-Bingo-kaarten
te koop

Zie onze advertentie voor de verkoopadressen elders in deze Extra

DAGBLAD BINGO

ledere ronde
f 40.000 aan
prijzen

Goedkeuring ministerie van justitie onder nummer
L.O. 720/006/059 d.d. 26 juni 1980

Juist voor het verstrijken van de deadline leverde Joop den Uyl persoonlijk zijn kopij in.

Tachtig jaar socialistische pers

De geschiedenis van 80 jaar socialistische pers in Schiedam vertoont veel overeenkomsten met de opkomst van het democratisch socialisme in Nederland. Begonnen als weekblad onder de veelzeggende naam De Moker, via het dagblad Voorwaarts naar de huidige krant Het Vrije Volk, geeft alleen de naamgeving reeds aan hoezeer de socialistische beweging ook een vrijheidsbeweging voor de arbeidersklasse is geweest. De samenstelling van de huidige gemeenteraad, waarin voor het eerst in 1907 een SDAP'er werd gekozen, spreekt eveneens boekdelen.

Ook in maatschappelijk opzicht zijn vele parallellen te trekken tussen de plaatselijke, zoals in Schiedam, en landelijke ontwikkeling. Menig Nederlander kent Schiedam nog altijd als de jeneverstad hoewel de branderijen aan het begin van deze eeuw het hoofd alleen nog bleven water konden houden dankzij loonsverlagingen en het nalaten van investeringen. Het was de scheepbouwindustrie die zorgde voor de economische opbloei en een verdere uitbreiding van het inwonertal. De Nederlandse scheepbouw is door het huidige kabinet praktisch ten grave gedragen. De sluiting van de Schiedamse werf Gusto is daar een schrijnend voorbeeld van.

Opnieuw staat Schiedam op een tweespang. Gaat de ontwikkeling links-af, bergopwaarts, of rechts-af, verder het dal in van de moede-

loosheid en de ontvolking van de stad?

Op die tweespang staat ook de Nederlandse politiek. Gaan we voort op de weg van het huidige CDA/VVD-kabinet, dat onmachtig is gebleken de onrustbarende olopende werkloosheid en de nieuwe woningnood te bestrijden? Staan we toe dat de economische crisis door rechts wordt gebruikt om een aanval uit te voeren op de grondslagen van de sociale verzorgingsstaat, zoals die met offers en strijd in tientallen jaren tot stand is gebracht? Of we haken in op een beleid dat weer werk biedt en uitgaat van de overtuiging dat de werkloosheid geen natuurramp is, maar overwonnen kan worden? Door een gericht industriebeleid. Door extra investeringen in bouw en energiebesparing. Door het inspelten op maatschappelijke noden. Door het eerlijk delen van het beschikbare werk?

Met inkomensoffers, jazer, maar dan rechtvaardig verdeeld door verdergaande nivellering van de inkomens en door behoud van de solidariteit tussen werkenden en niet-werkenden. Schiedam heeft de wal letterlijk en figuurlijk — het schip gekoerd. Die ontwikkeling moet worden omgeboogen. Dat kan, want het sociale vuren gestaan, zoals ook de geschiedenis van 80 jaar socialistische pers in Schiedam heeft bewezen.

JOOP DEN UYL